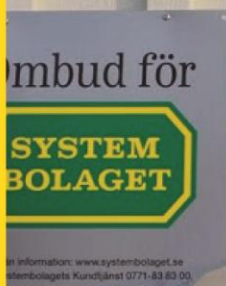

Regionalt Serviceprogram

Gävleborgs län 2014-2018

LANTHANDEL ÖPPETTIDER

Måndag - Fredag	9.30-18.00
Lördag	10.00-15.00
Söndag	10.00-15.00

Länsstyrelsen
Gävleborg

Sammanfattning

För att stödja och stimulera arbetet med kommersiell och offentlig service i Sveriges gles- och landsbygder har regeringen beslutat att varje län ska ha ett regionalt serviceprogram. Länsstyrelsen har ansvaret att sammanställa men också för genomförandet i Gävleborg. Syftet med regionala serviceprogrammet är att bidra till en god service för medborgare och näringsliv i gles- och landsbygd. Det övergripande målet är att säkerhetsställa tillgången till dagligvaror och drivmedel för medborgare och företag.

Kommande regionala serviceprogram ska vara ett levande dokument som anpassas efter rådande omständigheter. Stor vikt läggs på samverkan med andra program för regional tillväxt. Ett partnerskap ska inrättas för att ge innehåll och genomförande bredd. Hållbarhetsdimensionerna ska beaktas med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, integration, mångfald och miljö.

Erfarenheter från tidigare programperiod 2010-2013 är att stat och kommun behöver ta större ansvar för såväl kommersiell som offentlig service för att upprätthålla en acceptabel nivå på landsbygden. En stor andel av butikerna på landsbygden har svag lönsamhet och en osäker framtid. Med detta riskeras möjligheterna till service på kommersiella grunder.

De områden som kommer prioriteras under programperioden är:

- Öka den kommunala delaktigheten
- Säkerhetsställa tillgången till dagligvaror och drivmedel för medborgare och företag
- Arbeta för ett regelverk som är anpassat efter lokal utveckling

Under programperioden ska uppföljning och utvärdering av mål göras löpande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	5
Övergripande mål.....	5
Uppdraget.....	5
Serviceprogrammets syfte.....	5
Erfarenheter från Regionala Serviceprogrammet 2010-2013.....	6
Samverkan med andra program för regional tillväxt.....	7
Kommunalt deltagande.....	8
Partnerskap.....	8
Hållbarhetsdimensioner.....	9
Karta över strategiskt viktiga dagligvarubutiker i länet.....	10
Analys.....	11
Tillgänglighet till service och arbetsmarknad i Gävleborgs län (2012).....	12
Prioriterade områden.....	13
Prioriterat områden 1.....	14
Öka kommunernas engagemang till god tillgänglighet av service i länets gles-och landsbygd.....	14
Mål.....	14
Prioriterat områden 2.....	15
Dagligvarubutikerna.....	15
Mål.....	15
Prioriterat områden 3.....	16
Drivmedelsanläggningar.....	16
Mål.....	16
Avgränsningar.....	16
Definitionen mellan glesbygd och landsbygd.....	17
Uppföljning och utvärdering.....	17
Uppföljning.....	17

Utvärdering	18
Nationell uppföljning	18
Bilaga 1	19
Handlingsplan för insatser kommande år	19
Prioriterat område 1	19
Prioriterat område 2	20
Prioriterat område 3	22
Bilaga 2	23
Tillgänglighet till dagligvaror i Gävleborgs län 2013	23
Bilaga 3	24
Tillgänglighet till drivmedel i Gävleborgs län 2013	24
Bilaga 4	25
Strategiskt viktiga dagligvarubutiker - kommersiell service	25
BILAGA 5	27
Mackar på landsbygd och i glesbygd Gävleborgs län – 2014	27
Bilaga 6	31
Karta över drivmedelsstationer på landsbygden i Gävleborgs län	31
Bilaga 7	32
Antal invånare 2013 i Gävleborgs län per församling	32

Inledning

Det regionala serviceprogrammet ska lämnas till Näringsdepartementet till den 14 mars 2014 och ska börja gälla från den 1 april 2014. Programmet är ett viktigt verktyg i samordningen av insatser och av aktörer för att främja tillgänglighet till kommersiell och offentlig service. Syftet är att skapa förutsättningar för att vistas, verka och växa i gles- och landsbygd. Det regionala serviceprogrammet ska utarbetas med hänsyn till och med tillvaratagande av erfarenheter och kunskap från tidigare programperiod 2010-2013. Programmet ska bygga på en analys av behovet i länet och ska utformas så att kontinuerlig uppföljning och utvärdering kan utföras under perioden. I möjligaste mån ska samverkan ske med övriga program för regional tillväxt.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att säkerhetsställa tillgången till dagligvaror och drivmedel för medborgare och företag i gles och landsbygd.

Uppdraget

Regeringen har gett Länsstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett regionalt serviceprogram för perioden 2014-2018. Programmet ska utarbetas och genomföras i enlighet med Tillväxtverkets riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram 2014-2018. Det regionala serviceprogrammet ska gälla från den 1 april 2014.

Serviceprogrammets syfte

Programmets syfte är att bidra till en god servicenivå för företagare och medborgare i länets gles- och landsbygdsområden. Ett genomförande i programform skapar förutsättningar för en ökad helhetssyn och samverkan mellan olika aktörer.

Exempel på områden inom kommersiell och offentlig service

Erfarenheter från Regionala Serviceprogrammet 2010-2013

Det regionala serviceprogrammet för 2014-2018 ska utarbetas med hänsyn till erfarenheter och kunskap från den tidigare programperioden samt hur dessa kan tas tillvara.

Under förra programperioden har projektet *Mentorverksamheten i Gävleborgs regionala serviceprogram 2012-2013* bedrivits med medel från anslag 1:1 och landsbygdsprogrammet 2007-2013. Projektet pågår till och med 31 december 2014. Syftet med projektet har varit att bistå butiker och mackar med rådgivning. Mentorverksamheten har varit mycket uppskattad av näringsidkarna och det är angeläget med en fortsättning i någon form. Butiksägarna och drivmedelsägarna arbetar oftast ensamma och har ingen att diskutera sina frågor med. Här har landsbygdsmentorn fyllt en viktig funktion.

Det har under senaste programperioden funnits brister hur kommuner har involverats i servicefrågor på landsbygden. Därför behöver frågan om god tillgänglighet till service på landsbygden lyftas fram till politiker i kommunerna.

Det behövs metoder och nya arbetsätt vad gäller genomförandet som inkluderar och engagerar kommunerna mer än i tidigare program. Kommunernas roll i att upprätta aktuella varuförsörjningsplaner, höja hemsändningsbidragen, inrätta servicepunkter och arbeta med lokala upphandlingar måste tydliggöras.

Utarmningen av den kommersiella och offentliga servicen på landsbygden är en följd av den utflyttning som sker till de större städerna. Om människor ska ha möjlighet att bo kvar på landsbygden behöver staten ta ett större ansvar för kommersiell och offentlig service och ha ett regelverk som är anpassat för lokal utveckling. Ett exempel är Posten, som lägger ner verksamhet på flera orter i länet på grund av statens vinstkrav. I de flesta fall har länsstyrelsen stöttat butikerna på dessa orter med statliga medel för att de ska ha en fullgod service. Det måste också finnas en helhetssyn gällande bredband, kollektivtrafik, vatten och avlopp, huvudman för skola och omsorg etc. för att landsbygden ska få en acceptabel servicenivå.

Banker lägger ner lokalkontoren på mindre orter. Det medför svårigheter för företagen att bli av med sina dagskassar på ett smidigt sätt. Många gånger är det förenat med betydande kostnader. Problemen är inte omfattande i länet, men de finns. Bristen på bredband via fiber gör det svårt för många att betala sina räkningar genom internet. Även privatpersoners uttag av kontanter är ett problem när det inte finns någon uttagsautomat eller där den inte fungerar tillfredsställande.

Samverkan med andra program för regional tillväxt

Det regionala serviceprogrammet ska utformas för att i möjligaste mån samverka med övriga program för regional tillväxt. Program som kan vara aktuella är Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), Europeiska Socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Nationella medel inom Grundläggande betaltjänster och olika lokala utvecklingsgrupper är också viktiga samverkanspartner i genomförandet av det regionala serviceprogrammet.

Tillgång till robusta nät i form av fiber underlättar för företagen att bedriva sin verksamhet på landsbygden och möjliggöra för fler företagsetableringar. För privatpersoner är det viktigt att kunna sköta sina bankärenden hemifrån. Särskilt när banker slutar hantera kontanter och lägger ner lokalkontor. För att få fullgod internetuppkoppling är samverkan med landsbygdsprogrammet och ERUF viktigt för att få stöd till bredbandssatsningar på landsbygden.

Länsstyrelsen Dalarna, Region Gävleborg och Gävle-Dala Energikontor kommer att under 2014 arbeta tillsammans i projektet Branschvis Energi Effektivisering (BEE) med att hjälpa butiker i Gävleborg till effektivare energianvändning. Länsstyrelsen Gävleborg finansierar projektet med medel för kommersiell service inom anslag 1:1.

Länsstyrelsen har förutom bevakningsuppdraget för grundläggande betaltjänster på landsbygden också ett utökat uppdrag för regionala stöd- och utvecklingsinsatser på de orter där samhällets behov inte längre tillgodoses av marknaden. För att bedöma behovet och för att genomföra stöd- och utvecklingsinsatser för att trygga tillgången till grundläggande betaltjänster kan länsstyrelserna söka medel från Post- och telestyrelsen (PTS).

Kommunalt deltagande

Det regionala serviceprogrammet ska beskriva på ett sätt så att det kommunala deltagandet och engagemanget understöds och uppmuntras inom ramen för programmet. Länets tio kommuner kan bli mer delaktiga och få ökad förståelse för de problem som följer när service minskar och försvinner på en ort. Länsstyrelsen kommer att besöka ansvariga tjänstemän och politiker i kommunerna för att informera om programmet och för att peka på de problem och möjligheter som är kopplade till servicenivån på landsbygden. Det handlar om aktuell varuförsörjningsplan, höjningar av ersättning till butiker vid hemsändning, fördelarna med att inrätta servicepunkter och arbeta för lokala upphandlingar. Det är också viktigt att betona betydelsen av det regionala serviceprogrammet som ett verktyg som bidrar till att uppnå god tillgänglighet och service för medborgare och näringsliv i gles- och landsbygd. Det ska tydliggöras att åtgärderna kommer att påverka kommunen positivt med ökad tillväxt. Det är av stor vikt för hela samhället med en helhetssyn.

Partnerskap

Genomförandet av det regionala serviceprogrammet ska ske i samarbete med ett partnerskap. Partnerskapet ska bestå av representanter från kommuner, länsstyrelse, näringsliv, lanthandlare, länstrafiken, föreningar, banker och Posten. Syftet med partnerskapet är få en så bred förankring av programmet i sin helhet och att servicefrågorna uppmärksammas på den regionala beslutsnivån. Det innebär att lokala förutsättningar utnyttjas på bästa sätt samt att nödvändiga insatser genomförs på ett effektivt sätt. En viktig funktion för partnerskapet är att få ortsbefolkningen mer aktiv och en större medvetenhet om betydelsen för den kommersiella servicen på landsbygden och vad det innebär om den försvinner.

För att få en större köptrohet av ortsbefolkningen till den lokala butiken kan partnerskapet anordna aktiviteter som tydliggör betydelsen av att butiken finns kvar på orten. På de orter som den offentliga servicen har dragits ner kan partnerskapet vara en resurs i dialog och samråd med makthavare som verkar för att servicen kommer tillbaka eller att andra lösningar etableras på

de aktuella orterna. Det finns en tydlig koppling mellan tillgänglighet till service och näringslivets utveckling och här har partnerskapet en viktig funktion att det budskapet når ut till berörda makthavare.

En arbetsgrupp ur partnerskapet från tidigare program har bildats inför framtagandet av det regionala serviceprogrammet. Gruppen kommer att fortsätta träffas under programperioden. Eftersom arbetsgruppen utgörs av färre personer kan den snabbt sammankallas om behov uppstår i någon fråga. Detta för att man ska kunna sätta in åtgärder snabbt och få det förankrat ute i bygden.

Hållbarhetsdimensioner

Det som är grundläggande för allt arbete i samhället är att verka för en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbart samhälle inom alla verksamheter. För att lyckas med detta så måste alla dra sitt strå till stacken. Här måste stat, kommun, föreningar, företag och privatpersoner samarbeta mer för att målen ska nås. Mycket handlar om pengar men också inställning till den kommersiella servicens betydelse för landsbygdens överlevnad. I det kommande programmet 2014-2018 kommer den kommersiella servicens betydelse ur ett hållbarhetsperspektiv att synliggöras.

De insatser som kommer att vara aktuella är samordning av transporter och att få till lokal upphandling på de orter där förutsättningar finns. Dessa insatser kan bidra till minskad klimatpåverkan. En variant på lokal upphandling är att upphandla måltiden och inte matlådorna. Det ger en social upplevelse främst för äldre personer som då får sin måltid serverad på en restaurang istället för att få sin matlåda distribuerad till hemmet. I länet har en sådan lösning genomförts på en ort med ett positivt bemötande av ortsbefolkningen.

Marknadsekonomi kan aldrig åstadkomma lönsamma butiker i gles- och landsbygd. Det behövs insatser från samhället. En stor andel av butikerna i glesbygden har svag lönsamhet. Det är av högsta vikt att dessa företag får ökad omsättning och en ersättning till ägarna. Det kan behövas resurser från offentliga medel om det ska finnas en långsiktighet för en levande landsbygd.

Landsortsbutikerna tillhandahåller service som de ofta utför utan kostnad när den offentliga servicen försvinner på orten. Butiksinnehavarna, som har långa arbetsdagar, skulle kunna få lättnad i arbetssituationen om arbetsmarknadsåtgärder riktades. En arbetslös skulle kunna anställas på halvtid som en resurs för butiken där staten står för kostnaden. Det kan också vara ett sätt att slussa in nyanlända i arbetslivet.

Karta över strategiskt viktiga dagligvarubutiker i länet

Analys

Utformning av det regionala serviceprogrammet utgår från en analys av servicenivån och från andra parametrar som har betydelse för serviceutbudet. Erfarenheter från tidigare programperiod 2010-2013 samt en SWOT-analys för landsbygden som fastställdes i oktober 2013 har också legat till grund för detta arbete. Se länk:

<http://www.lansstyrelsen.se/gavleborg/Sv/publikationer/2014/Pages/swot-analys-for-gavleborgs-lan.aspx>

I länet är det många orter på landsbygden, framför allt i glesbygd, där befolkningstätheten är vikande. De som bor kvar utgörs till stor del av äldre personer som är beroende av en väl fungerande kommersiell och offentlig service. Den kommersiella servicen upprätthålls i viss utsträckning men den offentliga servicen har minskat betydligt i och med att banker och Posten har förändrat sin verksamhet.

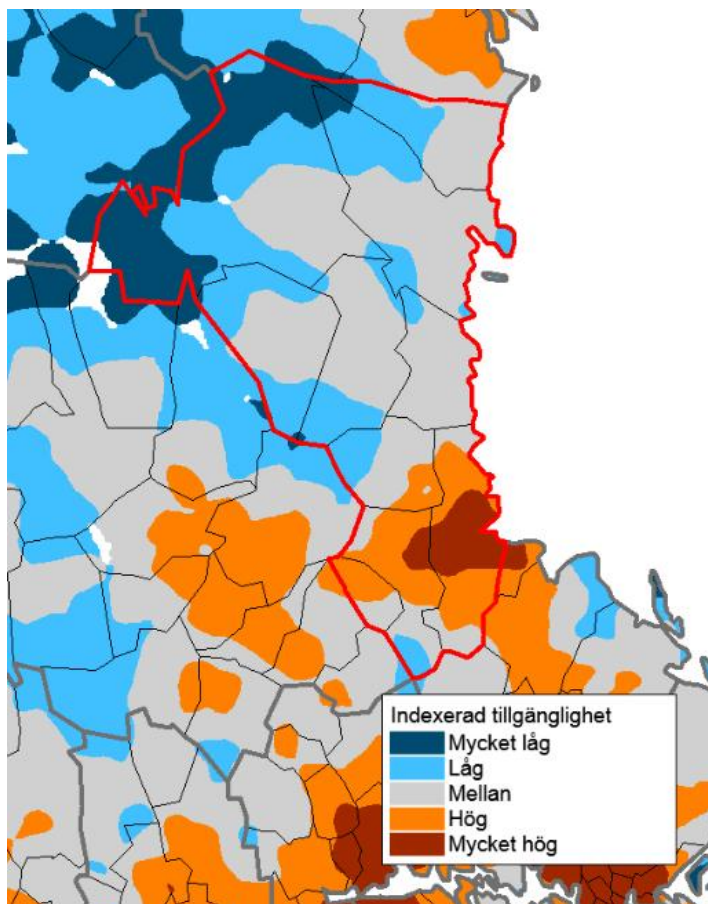
De regelverk som styr många aktörer som är verksamma på den kommersiella och offentliga marknaden på landsbygden bör anpassas mer efter att skapa lokal utveckling. Idag är ofta regelverken ett hinder för att skapa lokal utveckling. Bolag, som Posten och Svenska Spel, med staten som största ägare, har ett vinstkrav som leder till nedläggning av verksamhet på flera orter i länet. På ett flertal av dessa orter har länsstyrelsen stöttat den kommersiella verksamheten med statliga medel. Att marknaden ska kunna fungera på landsbygden är en utmaning som kräver extra resurser och en helhetssyn.

För att behålla kommersiell service krävs insatser från kommuner och från länsstyrelsen. En större helhetssyn måste tas vad gäller robusta nät för elkraft och bredband, kollektivtrafik, vatten och avlopp, huvudmannaskap för skola och omsorg bland annat för att möjliggöra en acceptabel servicenivå för landsbygden. När det gäller den offentliga servicen är det viktigt att fortsätta bevakningen och arbeta för att hitta nya lösningar.

Alla de butiker som stöttades under förra programperioden är fortfarande verksamma men flera av dem är tyvärr nedläggningshotade. Det handlar om dålig lönsamhet trots en oförändrad omsättning vilket gör framtiden för dessa butiker mycket osäker. Personalkostnaderna har ökat samtidigt som marginalerna har krympt. Övriga problem som butikerna brottas med är vikande kundunderlag, ökad konkurrens, försämrade inköpsvillkor, höga energikostnader, stora investeringsbehov och ökade kostnader för penninghantering. På grund av bankernas och Postens indragningar av kontanthantering och betaltjänster har många boende på landsbygden svårt med att betala sina räkningar där dålig internetuppkoppling inverkar negativt.

Livsmedelsförsörjningen i länet är god men kan snabbt förändras om butiker läggs ner. Det är viktigt att bevara nuvarande antal av butiker. Känsligast är det i länets västra delar där det är sämre tillgänglighet till dagligvaror, drivmedel och övrig offentlig service.

Tillgänglighet till service och arbetsmarknad i Gävleborgs län (2012)

Källa: Tillväxtanalys

När det gäller drivmedelsförsörjningen i länet ser det idag tillfredställande ut. Det finns för närvarande en effektiv och säker samarbetspartner som ansvarar för distributionen av drivmedel till våra mackar. Investeringar i nya drivmedelsmackor har genomförts under förra programperioden 2010-2013. Det är två orter som har aviserat om att eventuellt investera i nya drivmedelsanläggningar och mindre investeringar kan behövas de närmaste åren på befintliga anläggningar.

Prioriterade områden

Med utgångspunkt i analysen ska det regionala serviceprogrammet innehålla en beskrivning av vilka områden som kommer att prioriteras samt vilka mål som formuleras inom respektive område. Under programperioden ska ett övergripande arbete bedrivas som bidrar till att:

- Befintliga och nya satsningar på samverkanslösningar uppmontras och initieras.
- Nya typer av mötesplatser växer fram.
- Främja samordning mellan aktörer och insatser för att öka tillgängligheten till service i gles och landsbygder för kvinnor, män och företag.
- Tydliggöra kopplingar mellan tillgänglighet till service och näringslivets utveckling.
- Arbeta för ett regelverk som är anpassat efter lokal utveckling.

Foto: lindasmatresa.blogspot.se

De områden som kommer prioriteras under programperioden är att öka den kommunala delaktigheten vad gäller god tillgänglighet till service på landsbygden samt riktade insatser till dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar för att säkerställa tillgången till dagligvaror och drivmedel för medborgare och företag på landsbygden.

Prioriterat områden 1

Öka kommunernas engagemang till god tillgänglighet av service i länets gles-och landsbygd.

För att ha en fortsatt god tillgång till service i länets gles-och landsbygdsområden förutsätts att kommunerna är delaktiga i arbetet med olika insatser. Servicen ska säkerhetsställas på orter där behovet finns. Kommunerna är ansvariga för att det finns en fullgod livsmedelsförsörjning i länet och därför är det viktigt att de har en aktuell varuförsörjningsplan. Varuförsörjningsplanen ska utgöra underlag för bedömning av den aktuella situationen för dagligvaru-och drivmedelsförsörjningen i kommunens gles-och landsbygd. Planen är också ett underlag för länsstyrelsens bedömning vilka insatser som ska göras och vilka butiker/mackar som ska stötts med investeringsbidrag och servicebidrag.

Mål

En långsiktig strategi finns för de butiker som enligt kommunerna är strategiskt viktiga för länets varuförsörjning.

Foto: lindasmattres.a.blogspot.se

Prioriterat områden 2

Dagligvarubutikerna

De butiker som stöttats under förra programperioden finns kvar men flera av dem är nedläggningshotade. Butikerna har dålig lönsamhet, höga personalkostnader, ökad konkurrens från stormarknader och försämrade inkösvillkor och det är viktigt att genomföra insatser som stärker butikernas ekonomi och därmed deras långsiktiga överlevnad.

Mål

Genom olika insatser riktade mot dagligvaruhandeln förbättra lönsamheten för de butiker som är strategiskt viktiga för livsmedelsförsörjningen i länet.

Foto: Birgitta Fagrell

Prioriterat områden 3

Drivmedelsanläggningar

För drivmedelsförsörjningen i länet ser det för närvarande tillfredställande ut men förutsättningarna kan snabbt förändras. I samråd med partnerskap och landsbygdsmentor ska insatser genomföras där behovet finns eller uppstår under programperioden. Kommunernas varuförsörjningsplan kommer att ligga till grund för var insatserna kommer att genomföras. De insatser som i dagsläget är aktuellt är rådgivning och investeringsbidrag.

Mål

Genom olika insatser verka för att antalet drivmedelsstationer bibehålls på strategiskt viktiga orter.

Avgränsningar

En förutsättning för att programmet ska kunna ligga till grund för stöd till kommersiell service, enligt Förordning 200:284 om stöd till kommersiell service, är att programmet innehåller urvalskriterier för att bevilja stöd. Det ska framgå vilka avgränsningar som kommer att gälla för genomförandet. Det som kommer att styra stora delar av insatserna i programmet är kommunernas varuförsörjningsplan och vilka butiker/mackar som är prioriterade och utpekade som strategiskt viktiga. En prioriteringsgrad ska tas fram för butiker och mackar avseende offentligt stöd för bidrag till kommersiell service. Butikerna och mackarna ska prioriteras i två nivåer beroende om de är verksamma i glesbygd eller landsbygd eller andra omständigheter som har betydelse:

1. Särskilt prioriterad butik
2. Prioriterad butik.

För att vara berättigad till investeringsbidrag och servicebidrag ska dagligvarubutiken vara den sista butiken på orten och ha cirka 10 km till närmaste butik. För drivmedelsanläggningar kan investeringsbidrag och servicebidrag ges där avståndet till närmaste konkurrerande försäljningsställe är cirka 20 km. När det gäller hemsändningsbidrag är kommunernas varuförsörjningsplan ett viktigt dokument som länsstyrelsen ska använda sig av vid handläggningen av bidraget till kommunerna. Hemsändningsbidraget är i förlängningen en ersättning till butikerna att de levererar varor till kunder som bor i gles- och landsbygd. Butiken som levererar varor och får ersättning för hemsändning kan ligga i tätort.

En bedömning får göras från fall till fall om andra omständigheter har betydelse för upprätthållandet av den kommersiella servicen.

Definitionen mellan glesbygd och landsbygd

Det finns många definitioner på glesbygd, landsbygd och tätort och det är svårt att få en gemensam definition som ska gälla i hela Gävleborgs län. Varje kommun får därför själv definiera i sin varuförsörjningsplan vad som ska definieras som glesbygd, landsbygd och tätort. Definitionen kommer främst att tillämpas vid handläggning av hemsändningsbidraget till kommunerna.

Foto: lindasmatresa.blogspot.se

Uppföljning och utvärdering

Inför framtagandet av regionala serviceprogrammet finns ett tydligt krav på att programmet ska utformas så att det är möjligt att följa upp och utvärdera genomförandet kontinuerligt under programmets gång.

Uppföljning

Uppföljning kommer att ske kontinuerligt och när en insats är genomförd görs en kontroll att den är genomförd på ett godtagbart sätt för att möjliggöra en bra utvärdering. De insatser som är aktuella är angivna i handlingsplanen. En sammanställning görs sedan av genomförda insatser i slutet av varje år under programperioden. Ansvarig för uppföljningen är personen som idag är handläggare av kommersiell service på länsstyrelsen. Som ett led i uppföljningen kommer partnerskapets arbetsgrupp träffas vid behov under programperioden och göra uppföljningar och diskutera vad som ska göras. Partnerskapet ska träffas två gånger per år och då finns det möjlighet att diskutera hur insatserna har fortlöpt under året och om nya insatser krävs för att uppnå målet.

Utvärdering

Vid utvärderingen är det handlingsplanen som är det dokument som ska följas där resultatmål och effektmål är angivna för varje insats. En utvärdering görs i slutet av varje år under programperioden. Eftersom de insatser som görs för att uppnå det övergripande målet inte ger effekt på en gång är det viktigt att följa upp insatserna på längre sikt genom en halvtidsutvärdering och en slututvärdering vid programperiodens slut 2018. Ansvarig för utvärderingen är personen som är idag är handläggare av kommersiell service på länsstyrelsen.

Nationell uppföljning

Tillväxtverket ansvarar för den årliga nationella uppföljningen av det regionala serviceprogrammet. Rapporteringen görs främst till Näringsdepartementet och innehåller en strukturerad sammanfattning över arbetet samt utvecklingen i samtliga regionala serviceprogram och en indikation om resultatet. Rapporteringen kommer dels att bygga på Tillväxtverkets egna undersökningar och dels på resultatet från länens uppföljningar och utvärderingar.

Bilaga 1

Handlingsplan för insatser kommande år

Prioriterat område 1

Öka engagemanget, samarbetet och förståelsen hos länets tio kommuner när det gäller tillgängligheten till service i länets gles-och landsbygd.

Insatsmål 1

Dialog och personliga möten med ansvariga personer för kommersiell service på kommunerna.

Insatsindikator 1

- Antal varuförsörjningsplaner.
- Antal träffar och kontakter med respektive kommun
- Antal servicepunkter

Resultatmål 1

- Alla tio kommuner har en varuförsörjningsplan.
- En servicepunkt har etablerats på varje kommun.

Resultatindikator 1

- Vilka orter som kommunerna anser vara strategiskt viktiga för länets varuförsörjning
- Antal butiker som kommunerna anser som strategiskt viktiga för länets varuförsörjning.
- Antal servicepunkter som har etablerats i länet.

Effektmål 1

En långsiktig strategi finns för de butiker som enligt kommunerna är strategiskt viktiga för länets varuförsörjning. Detta kommer att underlätta för fortsatta insatser i det regionala serviceprogrammet för att uppfylla det övergripande målet.

Effektindikator 1

- Ökad omsättning hos butiker.
- Antal butiker som har fått en högre ersättning för hemsändning.
- Den genomsnittliga ersättningen för hemsändning hos butikerna jämfört med ersättningen vid programmets början.

Handlingsplan 1 för 2014-2015

Kontakta ansvariga på kommunerna för att inleda en dialog med ansvariga personer för kommersiell service. Kontakt ska göras genom telefon, personliga besök där även representanter från butikerna ska erbjudas att delta. De personer på kommunerna som kan vara aktuella att kontakta är kommunalråd, närings/landsbygdsutvecklare, plan och byggchef, äldreomsorgschef samt kostchef.

Prioriterat område 2

Dagligvarubutikerna

Insatsmål 2

- Energikartläggning.
- Etablera servicepunkter
- Lokala upphandlingar
- Samordna transporter

Insatsindikator 2

- Antal butiker som genomfört energikartläggningen.
- Antal butiker som har blivit en servicepunkt
- Antal butiker som levererar varor till ett kök
- Antal butiker som har samordnat sin varudistribution.
- Hur mycket bidrag som beviljats av länsstyrelsen för investeringar som har koppling till de olika insatserna.

Resultatmål 2

- Butikerna som genomfört energikartläggningen får en minskad energiförbrukning och blir mer medveten om sin energiförbrukning.
- Genom insatserna servicepunkter, lokala upphandlingar och samordning av transporterna få en ökad omsättning och bättre lönsamhet för butikerna.

Resultatindikator 2

- Hur mycket butikerna kan minska sin energiförbrukning efter de åtgärder som kommer fram vid energikartläggningen.
- Hur mycket butikerna genom insatserna servicepunkter, lokala upphandlingar och samordning av transporterna ökat sin omsättning och förbättrat sin lönsamhet.

Effektmål 2

- Butikerna får en bättre lönsamhet genom en lägre energikostnad.
- Minskad miljöpåverkan
- Butikerna får en bättre lönsamhet och en ökad omsättning för respektive insats för insatserna servicepunkter, lokala upphandlingar och samordning av transporter.

Effektindikator 2

Olika nyckeltal som belyser lönsamheten och jämföra hur den har förändrats efter respektive insats.

Minskade kilowatt timmar.

Handlingsplan 2 för 2014-2015

Förbereda och anordna seminarier. Energikartläggning genomförs inom projektet BEE. Efter energikartläggningen ska resultatet sammanställas och delges till butiker, handläggare och mentor i kommersiell service.

Energiutbildning för handläggare och mentor i kommersiell service.

Pressmeddelande om resultatet av kartläggningen. I samråd med butiksägaren ta fram en handlingsplan vilka åtgärder som behöver göras på butiken och se vilka finansieringsmöjligheter som är aktuella.

För insatserna servicepunkter, lokala upphandlingar och samordning av transporter måste en dialog först göras med aktuell kommun, länsstyrelse och butik. Här har landsbygdsmentorn en viktig uppgift att få till stånd en sådan dialog för att det ska bli något resultat. Servicepunkterna ska kommunerna stötta och här är det viktigt att länsstyrelsen visar på goda exempel exempelvis Örnsköldsviks kommuns satsning på 10 servicepunkter.

För att genomföra lokala upphandlingar ska en kartläggning göras med kommunerna och Inköp Gävleborg vilka butiker som är aktuell för en lokal upphandling.

När det gäller samordning av leveranser måste först en kartläggning göras vilka butiker som har höga fraktkostnader. Den kartläggningen kan landsbygdsmentorn göra för att sedan i samråd med den aktuella kommunen, leverantörer och butiken få till en bra lösning.

Prioriterat område 3

Drivmedelsförsörjningen

Insatsmål 3

Investeringsbidrag till etablering av nya mackar samt investeringsbidrag till befintliga mackar som har behov av ombyggnad eller uppgradering av anläggningen.

Insatsindikator 3

Antal nya mackar som har etablerats i länet samt antal befintliga mackar som har investerat i sin anläggning.

Resultatmål 3

De orter som har saknat en närliggande mack har nu tillgång till drivmedel.

Resultatindikator 3

Avståndet mellan mackarna har minskat.

Effektmål 3

Drivmedelsförsörjningen är tillfredsställande i hela länet

Effektindikator 3

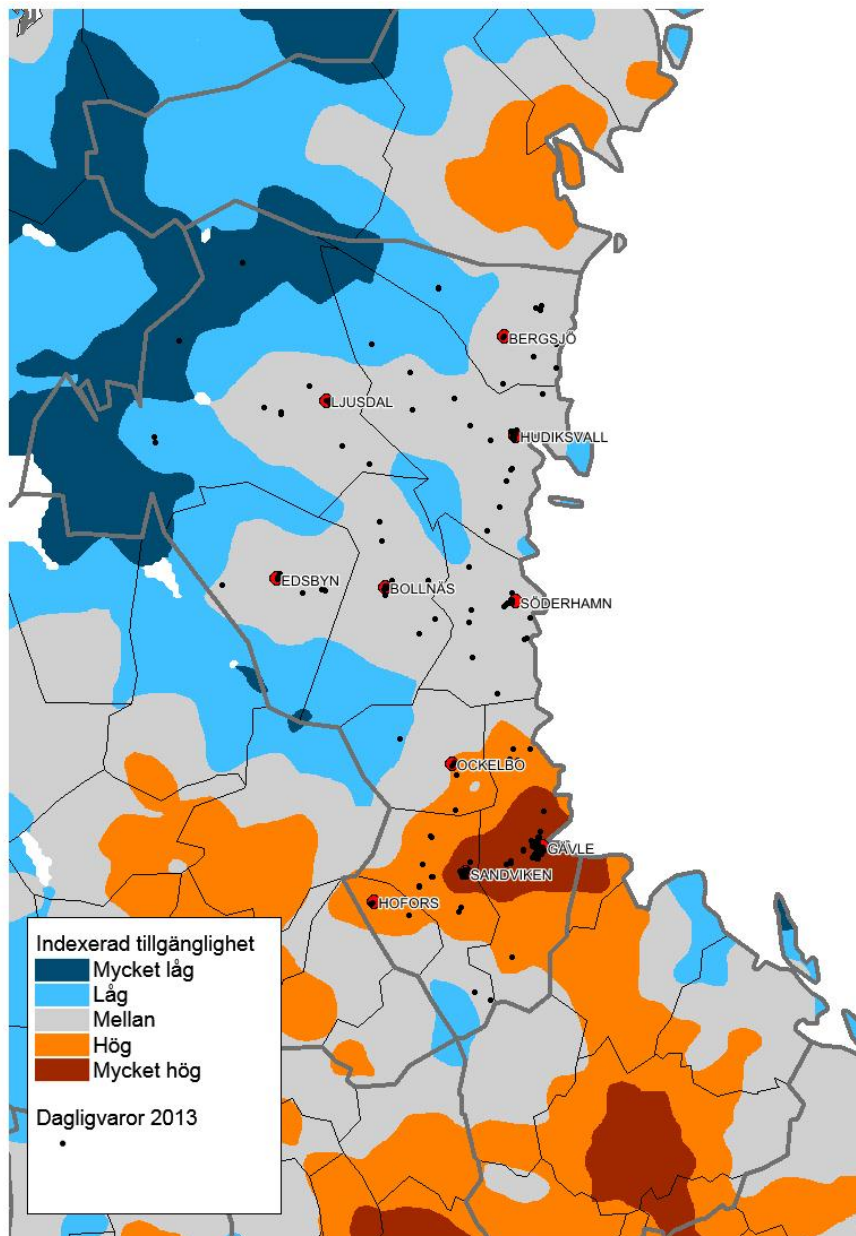
Avståndet mellan mackarna jämfört med avståndet som var vid programmets inledning 2014.

Handlingsplan 3 för 2014-2018

I samråd med partnerskap och landsbygdsmentor göra insatser där behovet finns eller uppstår under programperioden. För närvarande vid programmets inledning är drivmedelsförsörjningen god i länet men förutsättningarna kan snabbt ändras.

Bilaga 2

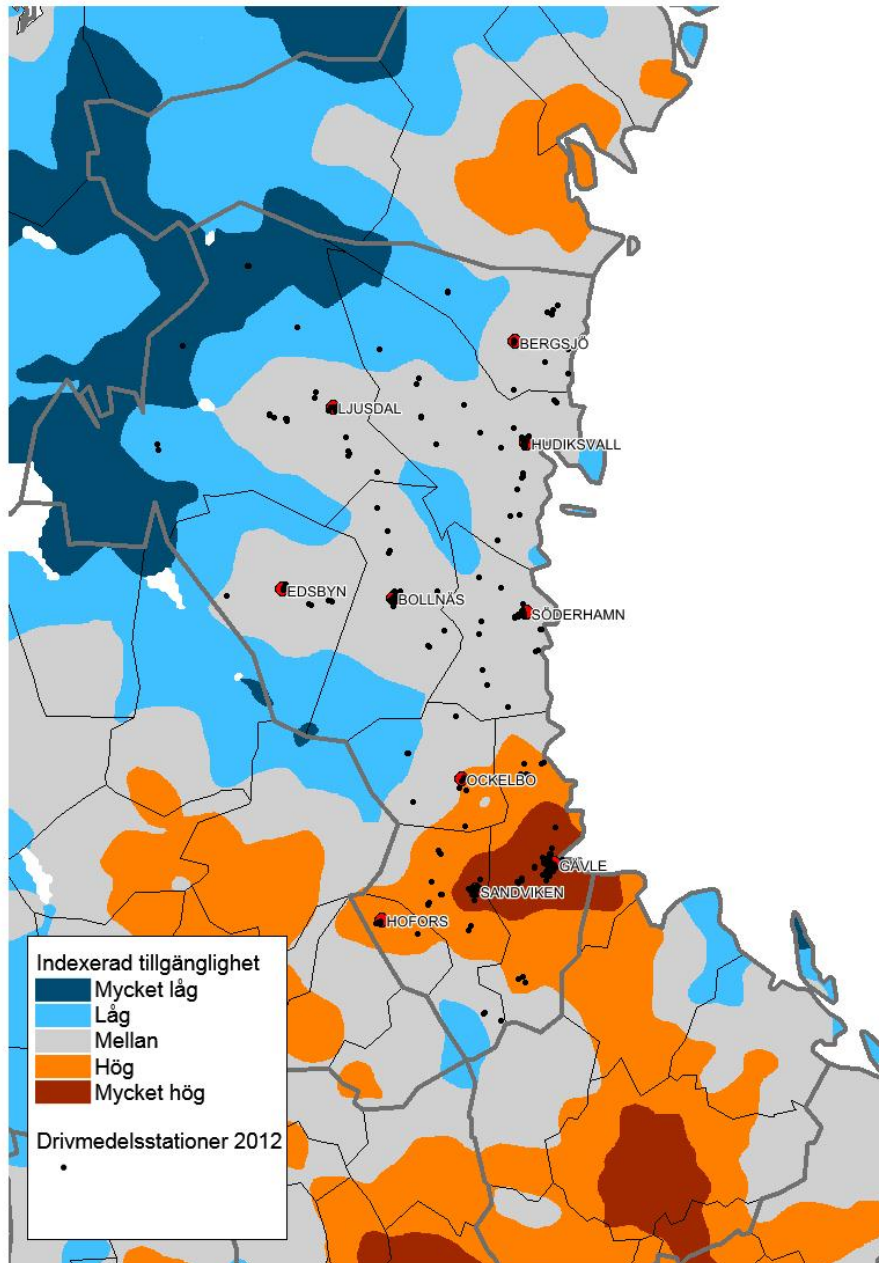
Tillgänglighet till dagligvaror i Gävleborgs län 2013

Källa: Tillväxtanalys

Bilaga 3

Tillgänglighet till drivmedel i Gävleborgs län 2013

Källa: Tillväxtanalys

Bilaga 4**Strategiskt viktiga dagligvarubutiker - kommersiell service**

Strategiskt viktiga butiker	Svenska Spel	ATG	Apotek	System	Driv- medel	Post/ paket	Hem- sändning
Ljusdal							
Krogsvängens Livs Kors Krogen					X		X
ICA Nickeln, Los			X		X		X
ICA Norboa, Nor		X					X
Tempo Ramsjö	X	X	X	X	X		X
Berglunds, Los	X	X		X		X	
Preem - Kårböle	X		X	X	X		
Nordanstig							
Ilsbo Bensin	X		X	X	X		
Kajutans Livs, Stocka	X		X	X	X	X	X
Konsum Hassela	X	X	X	X		X	
ICA Stjärnan Gnarp	X	X	X	X			X
ICA Bergsjö							X
ICA Stark Harmånger	X	X	X	X		X	X
Hudiksvall							
Stamnäs Lanthandel	X		X		X		X
Linde Livs, Lindefallet							X
Ängebo Livs	X		X	X	X		X
Tempo Näsviken	X	X	X	X		X	
COOP Enånger			X	X		X	
ICA Friggesund	X		X	X		X	X
Ovanåker							
Voxna Livs	X		X		X		X
Viksjöfors Handel			X				X

Strategiskt viktiga butiker	Svenska Spel	ATG	Apotek	System	Drivmedel	Post/paket	Hemsändning
Bollnäs							
Segersta Livs			x				
Lötens Handel Rengsjö			x		x		x
Söderhamn							
Trönö Lanthandel			x	x			x
Konsum Bergvik	x	x	x	x		x	x
Konsum Ljusne	x	x	x	x		x	
ICA Stråttjära, Skog	x		x	x	x		x
Ockelbo							
Tempo Åmot	x		x	x	x		
Ica Supermarket Uggelbo			x			x	x
Gävle							
Björke Livs			x				x
ICA Hedesunda Hallen	x	x		x		x	
Sandviken							
Ica Österfärnebo	x	x	x	x		x	
Gysinge Brukshandel			x			x	
Hofors							
Torcenter ICA	x	x	x			x	

BILAGA 5**Mackar på landsbygd och i glesbygd Gävleborgs län – 2014**

Sista macken på orten – strategiskt viktiga drivmedelsstationer/mackar på landsbygden och i glesbygd

Ljusdals kommun

Dalviks Oil
Loos Byaråds Kooperativa Ek för
Los Kyrkbyväg
820 50 Los
0657 104 80

BY- Macken
Ramsjö Byaråd Ek för
Sundsv 5
820 46 Ramsjö
Tel 0651-500 88
ramsjo@telia.com

Preem Kårböle
Pl 882 – Härjedalsvägen 641
820 43 Kårböle
Karin o Göran Karlsson
0651 801 50
goran.macken@home.se

Nordanstigs kommun

Stocka - Dalviks Oil
Stocka byaråds ekonomiska förening
Rönnskär 13
820 74 Stocka

Uno-X Ilsbo
Bergsjövägen 8
820 71 Ilsbo
Marie och Lars Svensson
0650 74 24 00 0650 74 21 22
ilsbobensin@telia.com
Hassela macken –Q-star

Fribergsvägen 3
820 78 Hassela
0652 400 14
info@hasselamacken.se

Dalviks Oil
Jättendals Sockenförening Ek
Fröstenegatan 4
820 76 Jättendal

Hudiksvalls kommun

Stamnäs Bensin och diesel - ICA Stamnäs
Stamnäs 24
824 94 Hudiksvall
Åke och Lennart Eriksson
0650 74 40 22
info@ica-stamnas.com

Dalviks Oil
Ängebo folkets hus förening ek för
Ängebo 73 G
820 62 Bjuråker
0653 301 57

Dalviks Oil
Enångers båtsällskap
Borka vägen 97
825 95 Enånger
0650 55 00 43

Söderhamns kommun

Preem
Kyrkvägen 1
820 29 Stråtjärä
020 450 450

Ovanåkers kommun

Voxna Macken - Dalviks Oil
Norra Voxnans Samhällsservice EK
Nybrovägen 120 c
828 93 Voxnabruk
Åsa Pettersson
0271 410 67 Åsa 073 832 70 73
voxnalivs@telia.com

Bollnäs Kommun

Q-Star Arbrå
Galvvägen 27
82010 Arbrå

Q-Star Rengsjö
Löten
821 58 Rengsjö
011 28 00 00

Ockelbo kommun

Dalviks Oil
Åmotsbruks Handel Ek för
Masungsvägen 2
816 95 Åmotsbruk

Kjellas Mack
Jädraåsvägen 35
816 91 Jädraås
Kjell Persson
070 568 34 69 0297 450 34
kjellas.mack@telia.com

Preem Lingbo
N. Lingbovägen 12
81682 Lingbo
020 450 450

Gävle kommun

Sandvikens kommun

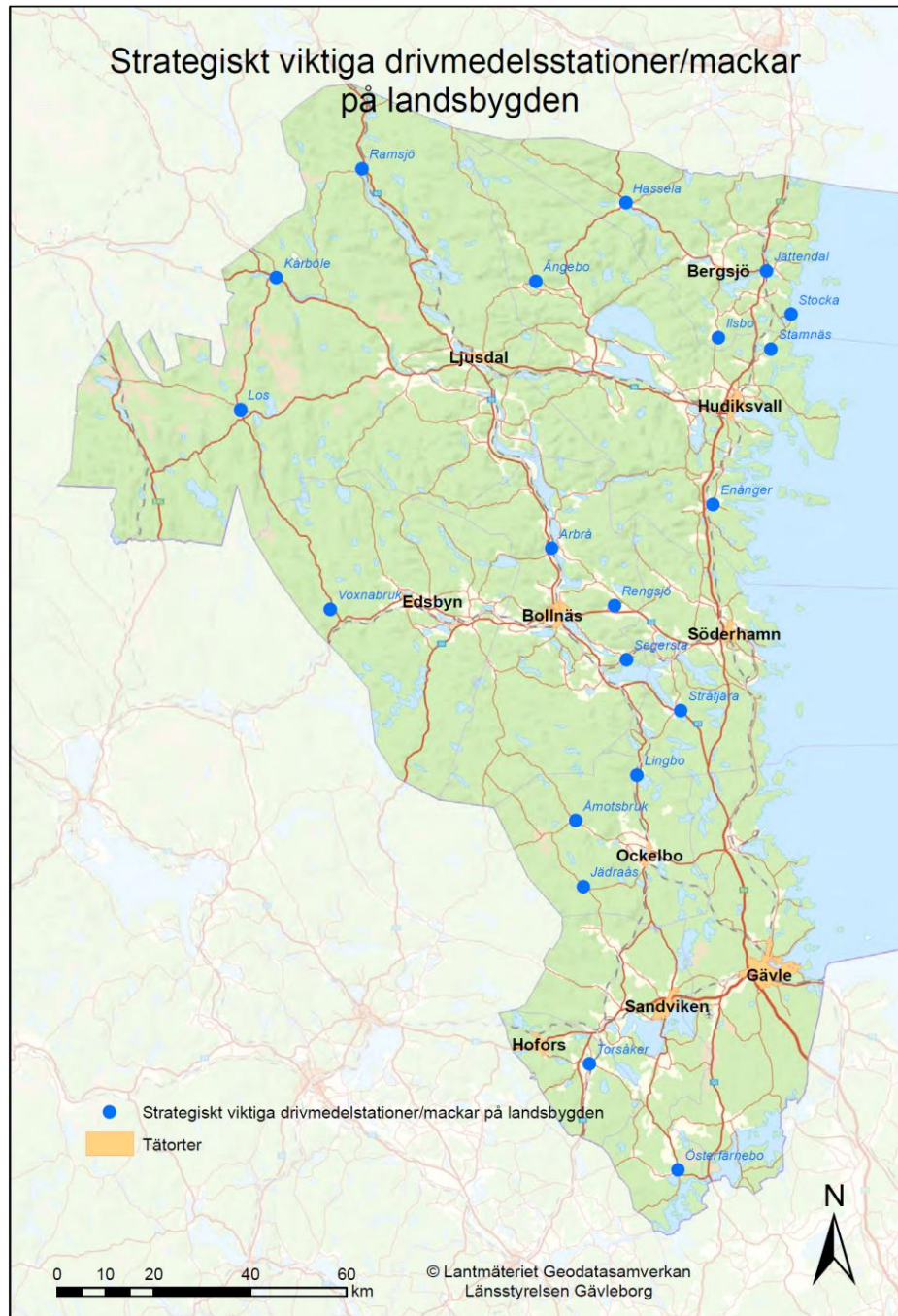
DIN - X
Färnebovägrn 866
810 20 Österfärnebo
0291 20062

Hofors kommun

Torsåkers Mack o Fritid
Solbergaleden 26,
813 40 Torsåker
Louise Larsson
0290 402 15
lbfrid@telia.com

Bilaga 6

Karta över drivmedelsstationer på landsbygden i Gävleborgs län

Bilaga 7**Antal invånare 2013 i Gävleborgs län per församling**

Kommun	Församling	Män	Kvinnor	Totalt
Bollnäs	Arbrå-Undersvik	2 084	2 081	4 165
	Bollnäs	8 494	8 728	17 222
	Hanebo-Segersta	1 752	1 704	3 456
	Rengsjö	655	643	1 298
Bollnäs Summa		12 985	13 156	26 141
Gävle	Bomhus	5 667	5 712	11 379
	Gävle Heliga Trefaldighet	16 644	17 739	34 383
	Gävle Maria	5 047	5 325	10 372
	Gävle Staffan	7 507	7 469	14 976
	Hamrånge	1 778	1 659	3 437
	Hedesunda	1 416	1 296	2 712
	Hille	3 375	3 142	6 517
	Valbo	6 768	6 692	13 460
Gävle Summa		48 202	49 034	97 236
Hofors	Hofors	3 509	3 382	6 891
	Torsåker	1 349	1 271	2 620
Hofors Summa		4 858	4 653	9 511
Hudiksvall	Bjuråker-Norrbo	1 207	1 192	2 399
	Delsbo	2 201	2 155	4 356
	Enånger-Njutånger	3 235	3 005	6 240
	Forsa-Hög	2 324	2 234	4 558
	Hudiksvallsbygden	9 401	9 875	19 276
Hudiksvall Summa		18 368	18 461	36 829
Ljusdal	Färila-Kårböle	1 714	1 672	3 386
	Järvsö	2 199	2 093	4 292
	Ljusdal-Ramsjö	5 226	5 309	10 535
	Los-Hamra	383	335	718
Ljusdal Summa		9 522	9 409	18 931

Kommun	Församling	Män	Kvinnor	Totalt
Nordanstig	Bergsjö	2 209	2 079	4 288
	Gnarp	1 126	1 075	2 201
	Harmånger-Jättendal	1 555	1 447	3 002
Nordanstig Summa		4 890	4 601	9 491
Ockelbo	Ockelbo	2 950	2 835	5 785
Ockelbo Summa		2 950	2 835	5 785
Ovanåker	Alfta-Ovanåker	5 758	5 596	11 354
Ovanåker Summa		5 758	5 596	11 354
Sandviken	Järbo	1 327	1 213	2 540
	Ovansjö	4 513	4 322	8 835
	Sandviken	11 135	11 277	22 412
	Årsunda-Österfärnebo	1 808	1 655	3 463
Sandviken Summa		18 783	18 467	37 250
Söderhamn	Ljusne	1 218	1 145	2 363
	Mo-Bergvik	1 372	1 288	2 660
	Norråla-Trönö	2 202	2 139	4 341
	Sandarne	1 059	993	2 052
	Skog	531	481	1 012
	Söderåla	1 309	1 272	2 581
	Söderhamn	5 104	5 329	10 433
Söderhamn Summa		12 795	12 647	25 442
Summa invånare i Gävleborgs län		139 111	138 859	277 970

Källa: Statistiska Centralbyrån